



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

6 Sexta notat vitium distinctio Iudificatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

7

Nunc autem ad doctrinam. Emendatum est ex veris codicibus & ex principio dist. 15. ubi hoc reperitur.

C. I. PALEA. I. Unde eidem Augustino Anglorum episcopo Gregorius a scribit, dicens.

Ubi enixa fuerit mulier, post quot dies intrare ecclesiam debeat, testamenti veteris preceptione didicisti: quia pro masculo xxxij. pro femina vero lxvij. diebus debet abstinere: quod tamen sciendum, quia in mysterio accipitur.

¶ Palea] De Paleis uniuersè in prefatione dictum est. Hec vero, cui primum proponitur nomen Palea, habetur etiam in manuscriptis exemplaribus. (exceptis duobus Vaticanis:) & in quatuor conuentionibus est cum sequenti capite. Si mulier. addita ad illius initium uoce. Nam: quemadmodum apud Gregorium.

C. II. ¶ Mulier enixa gratias actura ecclesiam intrare hora eadem non prohibetur.

Si b mulier eadem hora, qua genuerit, actura gratias intrat ecclesiam, nullo pondere peccati gravatur: voluptas etenim carnis, non dolor in culpa est. In carnis autem commissione voluptas est: in prolis uero partu dolor & gemitus. Unde & ipsi primæ matri omnium dicitur: d. (in doloribus paries.) Si ita que enixam mulierem prohibemus intrare ecclesiam, ipsam ei poenam suam, in culpam deputamus.

¶ Mulierem enixam, uel quod ab ea genitum fuerit, eadem hora nihil prohibet baptizari.

C. III. Idem ad eundem.

Apriuari e autem uel enixam mulierem, uel hoc genuerit, si periculo mortis urgetur, uel ipsa hora eadè qua gignit, uel hoc quod gignitur, eadem qua natu est, nullo modo prohibetur: quia i sicut sancti mysterii gratia uiuentibus, atq; discernentibus, cum magna discretionè providenda est: ita quibus mors imminet, sine ulla dilatione offerenda est: ne dum adhuc tempus ad præbendam redemptionis mysterium quaeritur, interueniente paululum mora, inueniri non ualeat qui redimatur.

¶ Quia sicut.] Hinc usque ad uer. Ne dum. addita sunt ex B. Gregorio.

¶ Antequam puer ablatur, uel mater purificetur, ad eum concubitum uir non accedat.

C. IIII. Item.

Ad f eius uero: concubitum uir suus accedere non debet, quousque qui gignitur, ablatur. Prava autem in conjugatorum moribus consuetudo surrexit, ut mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnunt, eosque aliis mulieribus ad nutriendum tradant: quod uidelicet ex sola causa g incontinentiæ uidetur inventum: quia dum se continere nolunt, despiciunt lactare quos gignunt. Hæ itaque quæ filios suos ex prava consuetudine aliis ad nutriendum tradent, nisi purgationis tempus prius transferit, h uiris suis non debent admisceri, quippe cum & sine partus causa, cum in consuetis mensuris detinentur, uiris suis miseri prohibentur: ita ut morte lex i facta fecerit, si quis uir ad menstruam mulierem accedat. Quæ tamen mulier, dum ex consuetudine mensura patitur, prohiberi ecclesiam intrare non debet, quia ei naturæ superfuitas in culpam non ualeat imputari, & per hoc quod inuita patitur, iustum non est, ut ecclesiæ ingressu priuetur: Novimus k namque, quod mulier, quæ sanguinis fluxum pa-

a cap. 10. ad interrogata Aug. Anglorum episcopi. b Gregorius ibidem continenter. Beda lib. 1. de hist. Angl. cap. 17. Nicolaus ad consulta Bulgarorum, cap. 68. c nam in prole prolutione gemitus. orig. d Gen. 3. e Greg. ibid. continenter. Bur. l. 4. c. 32. Ivo par. 1. c. 62. f Greg. ibid. continenter Nicolaus ad consulta Bulg. c. 68. Beda lib. 1. de hist. Angl. c. 17. Ivo par. 1. c. 88. g al. carnis incontinentia. h transierit. orig. i Levit. 15. k Matth. 9.

tiebatur, post tergum Domini ueniens, a uelamenti eius fimbriam tetigit, atq; statim ab ea sua infirmitas recessit. Si ergo in fluxu sanguinis posita, laudabiliter potuit Domini uelamentum tangere, cur quæ menstruum sanguinis patitur, ei non liceat Domini ecclesiam intrare? & infra. ¶ Si igitur bene præsumptur, quæ uelamentum Domini in languore posita, tetigit; quod uni personæ infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus, quæ naturæ suæ uitio infirmantur? ¶ Sanctæ autem communionis mysterium in eisdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex ueneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed si percipiat, non iudicanda. Bonarum quippe mentium est ibi etiam [aliquo b modo] culpas suas agnoscere, ubi culpa non est: quia sæpè sine culpa agitur quod uenit ex culpa. Unde etiam cum elurimus, sine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factu est, ut elurimus.

DISTINCTIO VI.

¶ Via uero de naturæ superfuitate sermo caput haberi, quaeritur, an possit illusionem, qua per somnum soler accideret, uel corpus Domini quilibet accipere ualeat; uel si sacerdos sit, sacra mysteria celebrare.

¶ De multiplici genere illusionis.

C. I. De his ita scribit B. Gregorius c. August. Anglorum episcopo, resp. 11.

Testamentum ueteris legis hunc pollutum Domino dicit, & nisi lotum aqua, etiam utique ad uesperam d intrare ecclesiam non concedit. ¶ Quod e tamen aliter intelligens populus spiritualis, quasi per somnium cum illadi reputat, qui tentatus immunditia, ueris i imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed laudandus est aqua, ut culpam cogitationis lachrymis abluat, & nisi prius ignis tentationis recesserit, reum se quasi usque ad uesperam cognoscat. ¶ Sed est in eadem illusionem ualde necessaria discretio, qua f subtiliter pensari debet, ex qua se accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula, aliquando ex natura superfuitate & infirmitate, aliquando ex cogitatione contingit. Et quidem cum ex natura superfuitate, uel infirmitate euenit, omnimodo hæc illusio non est timenda: quia hæc animus nesciens perulisse magis dolendus est, quam fecisse. Cum uero ultra modum appetitus gulæ in sumendis alimentis rapitur, atque iccirco humorum receptacula gravantur, habet exinde animus aliquæ reatum, non tamen usq; ad prohibitionem percipiendi sacri mysterij, uel missarum solemnium celebrandi, cum fortasse aut dies exigit, aut exhibere g mysterium pro eo, q sacerdos alius in loco deest, ipsa necessitas compellit. Nam si adsunt alij, qui implere mysterium ualeant, illusio per crapulam facta, à perceptione sacri mysterij prohiberi non debet; sed ab immolatione sacri mysterij abstinere, h ut arbitror, humiliter debet, si 2 tñ dormientem turpi imaginatione illusio non eocussit. Nam sunt, quibus ira plerunq; illusio nascitur, ut eorum animi etiam in somno corporis positus, non fœdeat turpibus imaginationib. ¶ Quæ in re unum ibi ostenditur, quod ipsa inens rea non sit, tunc 3. sed suo iudicio penitus libera, cum se, etsi dormientis nihil meminit uidisse, tamen in uigiliis corporis meminit in ingluuiem cecidisse. Si uero ex turpi cogitatione uigilantis oritur illusio in mente dormientis, patet animo suus reatus. Videt enim à qua radice inquinatio illa processerit: quia i quod co-

a al. humiliter ueniens. b addita sunt ista dua uerba ex B. Greg. & Beda. c ex 11. interrogatione Augusti. Anglorum episcopi. Beda lib. 1. de hist. Angl. c. 27. Burch. l. 1. cap. 43. Ivo par. 2. c. 32. Pam. l. 1. c. 160. Poly. l. 3. tit. 16. d al. uesperam. e paulo aliter in original. & apud ceteros collectores. f al. quia. Ivo par. 9. c. 11. g al. exhiberi. h al. abstinet. i al. qui.

gitavik



UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

gitavit sciens, hoc pertulit nesciens, & 4. propter talem pollutionem a sacro mysterio ea die abstinere oportet.

1 ¶ Veris] In plerisque codicibus B. Gregorij, & apud Bedam, & in collectione conciliorum Coloniae 1530. impressa, legitur variis: in aliquibus vero B. Gregorij codicibus, variis: sed ob glossam non est mutatum.

2 ¶ Si tamen] In Codicibus B. Gregorij, & apud Bedam est, si tamen dormientis mentem turpis imaginatio non concusserit. In collectione vero Isidori etiam manuscripta, si tamen animum dormientis turpes imaginationes concusserint, quem sensum retinet etiam lectio Pamormia: nam Burchardus, & Ivo parum ab originali discrepant.

3 ¶ Non fit tunc, sed suo] Omnia fere Gratiani manuscripta exemplaria habent, vel suo: Caterum magna hoc loco est inter ceteros collectores, & Bedam & B. Gregorij codices varietas: In collectione Isidori etiam manuscripta est, qua in re unum ibi ostenditur, ipsa mens non rea, nec tamen suo iudicio libera. Verum ob codicum varietatem nihil est in contextu mutatum.

4 ¶ Et propter] Hec usque ad finem, neque in codicibus B. Gregorij, neque apud Bedam, neque in tribus vetustis Gratiani exemplaribus latenter. Sunt tamen apud Burchardum, Ivonem, & Lanuermianum, & Polycarpum.

¶ Peccatum non dicitur perpetratum cogitatione solam, sed delectatione & consensu.

C. II. PALEA I.

Sed a pensandum est, ipsa cogitatio utrum in suggestione, an delectatione, vel (quod maius est) peccati consensu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet suggestione, delectatione, consensu: suggestio quippe fit per diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum; quia & b primo culpam serpens suggestit. Eva velut caro delectata est, Adam velut spiritus consentit. Et necessaria est magna discretio, ut inter suggestionem, a. delectationem, & consensum iudex sui animus praesideat. Cum enim malignus spiritus peccatum suggerit in mente, si nulla peccati delectatio sequatur, peccatum omnino perpetratum non est: cum vero caro delectari coeperit, tunc peccatum incipit nasci: si autem etiam ad consensum ex deliberatione descendit, tunc peccatum cognoscitur perficere. In suggestione igitur peccati semen est, in delectatione fit nutritivum, in consensu perfectio. Et saepe contingit, ut hoc, quod malignus spiritus seminat in cogitatione, caro in delectationem trahat, nec tamen animus eidem delectationi consentiat. Et cum caro sine anima delectari nequeat, ipse tamen animus carnis voluptatibus reluctans in delectatione carnali aliquo modo ligatur invitus, ut ei ex ratione contradicatur, nec consentiat, & tamen delectatione ligatus sit, sed ligatum se vehementer ingemiscat. Unde & ille celestis exercitus praecipuus miles gemebat, dicens ei: [Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, & captivum me ducentem in lege d. peccati, qua est in membris meis] Si autem 3. captivus erat, minime repugnabat: quapropter & captivus erat, & repugnabat. Igitur legis mentis eius lex, qua in membris est, repugnabat: si autem repugnabat, captivus non erat. Ecce itaque homo est (ut ita dixerim) captivus, & liber: liber ex iustitia, quam diligit; captivus ex delectatione, quam portat invitus.

1 ¶ Palea] Abest hac palea non solum a primo & decimo Vaticano, verum & ab aliis, quae aliquot paleas habent. Rubrica autem abest ab omnibus. In quibus enim caput hoc reperitur, componit se pontifex superiorem, quemadmodum etiam apud Burchardum & Ivonem.

2 ¶ Suggestionem] Sic emendatum est ex originali, a quo parum discrepat Ivo: antea legebatur, & necessaria est

a Beda ibid. Burch. l. 5. c. 43. Ivo par. 2. c. 52. b. al. cum primam. c. Rom. 7. d. al. legem.

magna discretio inter suggestionem, & inter delectationem, atque consensum, iudicem sui facit animum praesidem. Burchardus, iudicem sui praesidere animum. Reliqua fere ut Gratianus. Apud Bedam vero, & inter suggestionem, atque delectationem, inter delectationem, & consensum iudex sui animus praesideat. In collectione Isidori, & necessarium est magna discretione inter suggestionem, & delectationem atque consensum iudicem sui proderet animum.

3 ¶ Si autem] Magna etiam hoc loco codicum varietas est. brevissima, & satis integra lectio est in codice epistolarum B. Gregorij, olim Lutetiae impresso. Si autem captivus erat, minime pugnabat, sed pugnabat, quapropter captivus non erat. Ecce itaque, &c.

¶ Quando sit peccatum nocturnis imaginibus illud.

C. III. ¶ Item Isidorus lib. 3. Sententiarum, de summo bono, cap. 6.

Non a. est peccatum, quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur, sed tunc est peccatum, si, antequam illudamur, cogitationis affectibus praevenimur. Luxuriae quippe imagines, quas in veritate gessimus, saepe dormientibus in animo apparent, sed innoxiae, si non concupiscendo occurrunt. Qui nocturna illusione polluitur, quamvis extra memoriam turpium cogitationum sese praesentiat inquinatum, tamen hoc ut tentaretur, culpa sua tribuat, suamque immunditiam statim fletibus tergat.

Huius itaque b. respondetur. In Lege, & in Evangelio naturale jus continetur, non tamen quacunque in Lege & Evangelio inventuntur, naturali iuri coherere probantur. Sunt enim in Lege quaedam moralia praeccepta, ut non occides: quaedam mystica, ut potest sacrificiorum praeccepta, ut de agno, & alia similia. Moraliaman. a. ad naturale jus spectant, atque ideo nullam mutabilitatem recepisse monstrantur. Mystica vero, quantum ad superficiem, a naturali iure probantur aliena: quantum ad moralem intelligentiam, inveniuntur sibi annexa, ac per hoc, etsi secundum superficiem videantur esse mutata, tamen secundum moralem intelligentiam mutabilitatem nescire probantur. Naturale ergo jus ab extraordinaria creatura incipiens, ut supra dictum est, manet immobile. Ius vero consuetudinis post naturalem legem exordium habuit, ex quo homines convenientes in unum, coeperunt simul habitare, quod ex eo tempore factum creditur, ex quo Cain c. civitatem adificasse legitur: quod cum diluvio a. propter hominum avaritatem fere videtur extinguitur, postea a tempore Noe reparatum, sive potius immutatum existimatur, quem ipse simul cum aliis alios caput opprimere: alii sua imbecillitate eius ditioni coeperunt esse subiecti, unde in Genesi c. legitur de eo [Coepit Noe robustus venator esse coram Domino.] id est, hominum oppressor & extingit, quos etiam ad turrim adificandam allexit.

1 ¶ Id est] Glossa ordinaria ad istum locum ex Alcuino ita habet: id est, hominum oppressor, & extingit: quos allexit, ut turrim contra Deum confiterent.

DISTINCTIO VII.

1 ¶ Vi autem constitutionis caput a justificationibus, quas Dominus tradidit Moysi, dicens: [Si emeris servum Hebraum, &c.]

¶ De conditoribus legum.

C. I. Unde Isidorus lib. 5. Etym. c. 1. ait.

Moyse gentis Hebraeae primus omnium divinas leges factis literis explicavit. Phoroneus Rex Graecis primus leges, iudiciaque constituit. Mercurius Trismegistus primus leges Aegyptiis tradidit. Solon primus leges Atheniensibus dedit. Lycurgus primus Lacedaemoniis iura ex Apollinis autoritate confinxit. Numa Pompilius qui Romulo successit in regno, primus leges Romanas edidit. Deinde, cum populus seditiosos

a Ivo p. 9. c. 112. b al. ita. c Genes. 4. d Genes. 7. e Gen. 10. f Exod. 12.

